

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus X. Ioseph à custode carceris benignè habetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

Si *Iob* semper mansisset qualem illum Scriptura depingit cum sederet in throno totius *Idumæe*, & *Arabie* potentissimus Princeps, ac opulentissimus, quando, ut ipse testatur, magna multitudo servorum stabat in circuitu ejus, lavabat pedes suos butyro, procedebat ad tribunal civitatis ut iudex supremus, quando juvenes præ reverentia non audebant illum aspicere, senes illi assurgebant, principes cessabant loqui, vocem suam cohibebant duces, omnes illum laudabant, quis unquam novisset virtutem patientiæ ipsius, si semper in tanta prosperitatis luce mansisset, tunc illa latebat, sicut stellæ de die, at ubi nox adversitatis advenit, quando ad extremam paupertatem redactus est, & plenus ulceribus sedebat in fimo, tunc primum virtus illa apparuit, totique orbi innotuit, sicut stellæ apparent de nocte.

Sic nullus unquam virtutes *Josephi* novisset, si flammæ afflictionum ac persecutionum illas non illuminassent, tunc primum, inquit *Ambrosius*, apparuit ejus patientia cum projiceretur in puteum, tunc ejus humilitas cum venderetur in servum, tunc ejus pudicitia cum sollicitaretur ad adulterium, tunc ejus mansuetudo cum coniceretur in carcerem, tunc denique ad summa evehctus est, postquam fuerat ad ima depressus & humiliatus.

DISCURSUS X.

Ioseph à custode carceris benignè habetur.

Ioseph, inquit Scriptura, jam erat clausus in carcere, sed fuit Dominus cum eo, sive, ut ait Scriptura: *Descendit cum illo in foveam, & in vinculis non dereliquit eum.* Pœnè dixerim non minus felicem fuisse carcerem istum quam cælum: Nam in cælo semper cum Domino erimus, & in hoc carcere erat Deus quasi simul vinctus cum *Ioseph*: Quis non optet amittere libertatem ut secum habeat Deum? & alligari catenæ, cui Deus alligatus est!

Miserus ergo, inquit Scriptura, *Deus Josephi, dedit ei gratiam in conspectu principis carceris.*

Qua arte quæso *Ioseph* promeruit gratiam istius principis? nihil enim aliud Scriptura dicit de illo, quam: *Erat ibi clausus: Fuit autem Dominus cum Ioseph, Patiebatur angustias carceris, fitebat: An*

ergo non jejunaverat, non oraverat? cinerem suo capiti non asperferat? Scriptura non meminit. Quid ergo egerat? nihil. *Erat ibi clausus*. Non volabat mente ad domum *Putipharis*, confidens fore ut aliquando vel adultera ad meliorem mentem rediret, eamque pœniteret calumniæ, vel dominum misereret æconomi sui: Non illi libellos supplices submittebat; non parentem, fratresque de sua calamitate per litteras monuit. Non denique præfecti gratiam assentationibus lucrari satagebat: Unum hoc dumtaxat agebat *Ioseph*, nempe, *Erat ibi*, perstabat ubi eum Deus locaverat. Idcirco summa animi tranquillitate, ac patientia, sine ulla contradictione, angustias carceris tolerabat, sufficiebat illi quod Deus esset cum eo, nec dubitabat de ejus auxilio.

De facto, *miseratus illius, dedit ei gratiam in conspectu principis carceris*. Quo modo? molliendo ipsius animum, & immittendo illi inclinationem ad *Ioseph*, cor enim principum in manu Domini, vertit illud quocumque vult: Sed quare potius Deus non molliuit animum *Putipharis*, cui facile erat redamare quem prius tantopere amaverat? & probum credere quem diu expertus fuerat optimum? at majori miraculo opus erat ut Deus faceret *Putipharem* revocare suum judicium, renuntiaretque pudicum *Iosephum*, quem pronuntiarat adulterum. Vix enim aut raro hujusmodi homines revocant suas sententias aut opiniones, quia malunt semper errare, dum semel errarunt, ne videantur errasse: Auctoritatem suam obstinatione tueri volunt, & innocentiam relinquere oppressam potius, quam fateri injustitiam suam. Sciebat Deus, etiam intellecta *Iosephi* sanctitate, & uxoris calumnia, *Putipharem* non recessurum à priori sententia, nec declaraturum *Iosephum* innocentem, ne se declararet injustum, & uxorem perjuram. Adeo odit humana superbia revocare quod statuit, quamvis innocentia patiatur, & propria conscientia gravissimo scelere maculetur.

Propterea crediderim ego, tam effusam fuisse *Christi* erga bonum latronem benignitatem ut illi cælum promitteret, faceretque cælestis regni hæredem, quod sibi videret jam supplicentem, agnoscentemque ut Dominum, quem prius audiverat se blasphemantem. Plus enim erat revocare blasphemiam, quam non blasphemasse, quia miraculo proximum est adorare quem antea spreveris, & Deum fateri quem prius irriseras,

Sed unde patuit quod *Ioseph* iniisset gratiam præfecti carceris?

ex

ex eo quod sequitur. Tradidit, inquit Scriptura, in manu illius universos vinculos, qui in custodia tenebantur, & quidquid fiebat, erat sub ipso, nec noverat aliquid, cunctis ei creditis, Dominus enim erat cum illo, & omnia opera eius dirigebat.

Quaestio est an hic praefectus carceris prudenter egerit an imprudenter, quod tantam potestatem in captivos *Josepho* contulerit, ut nihil, sicut ait Scriptura, fieret quod sub *Josepho* non erat, omniaque ei ita crediderit, ut ipse nihil sciret eorum quae agerentur? Quoad me, non ausim illum laudare, quia non sensim curam istam dedit *Josepho*, sed omnem suam auctoritatem simul in eum transfulerit, ut *Joseph*, illo inscio, pro arbitratu suo cuncta disponeret.

Hoc tamen non raro videmus etiam in quibusdam familiis, ubi parentes, vel ex negligentia, vel ex ignavia, vel ex nimia huc atque illuc ad consortia discurrendi, libidine ac licentia, omnem curam liberorum relinquunt nescio quibus ancillis aut servis, qui *Joseph* interdum non sunt, sed sicut *Agar Abrahami* ancilla, qui filios pravis suis moribus corrumpunt, interea dum parentes non norunt quid agatur. Hinc non est mirum si liberos immorigeros habeant, liberi enim vicia trahunt à quibus educantur. Affricantur illis mores serviles ex diuturna consuetudine cum servis, & illorum animis, tanquam cera emollita, ita sui effigiem imprimunt, ut illa servilis imago postea eradi non possit.

Numquid hoc est mirabile? vagientibus in cunis liberis matres adsunt, plorantibus in sinu blandiuntur, tot annos molestias quasque tolerant, metuentes ne pereant, si deserantur. Quid? dum corpus tantum filii periclitatur, toleratur si ploret, si tundat, si recalcitret, vix discedunt à latere etiam nocte, & adultum relinquimus, ac tradimus alteri educandum quando salus animae periclitatur? Sol filii, oculus est patris, inquit *Chrysologus*, quomodo ergo, filius sine sole, hoc est, sine cura patris & vigili oculo, non cadet in tenebras peccatorum? non invigilabat liberis suis *Jacob* quando in omnia scelera prouere: tunc cogitarunt innocentissimum fratrem suum *Josephum* occidere, projecerunt in cisternam, vendiderunt *Ismaelitis*: Numquam *Cain* conceptam animo caedem perfecisset, nisi longius recessisset extra oculos parentum, tunc ausus est illam perpetrare cum fratrem suum *abelem* duxisset in agrum: Nullus tam sapiens filius qui prope parentes non sit sapientior, & sine

Liberorum educatio.

fine illis desipere non possit *Abfalon*, sive populum sollicitet ad tumultum, sive fratrem jugulet, sive sacrilegus sit, sive rebellet contra parentem, aberat à patre suo *Davide*. Procul à conspectu Patris *Dina*, virginitatem amittit.

Vide quid agas quando omnem curam liberorum tuorum rejicis in servos, vel ancillas, imò & nutrices, & quasi ab illis retrahis manum, ut molestias vitando, tanto liberiùs deliciis vaces, & alienis tempus impendas, quod ex obligatione liberis debebas impendere. Numquam illi quibus curam liberorum demandas, præstabunt, quod vos parentes illis præstaretis vestrà diligentiam, & vigili oculo.

Placet ne hoc i. Videre in quadam similitudine? Tempore *Traiani* Imperatoris tam sterilis erat ager *Romanus*, ut vix decimam partem fructuum ferret quos solebat: Cives, terræ, vitium imputabant, sed aliquis intervenit, qui illud in terræ cultores, ejusque culturam refundebat, dicens, Feraciorem olim fuisse agrum, non quod in se pinguior esset, sed quod Imperatorum manibus coleretur, quando ipsimet terram vomere scindebant, aratamque fimo inspergebant, insperfamque serebant, ideò fructus tulisse pares colonis. Postea mancipia illam coluisse, adeoque terram quasi puduisse eodem fructus præbere servis quos consueverat dare Imperatoribus. Proinde magnates inciperent rursus manum admoveere aratro, si cuperent pristinam terræ ubertatem.

Quod ille de agris sensit, hoc ego de liberis eventurum pronuntio. Miramur passim liberos à parentum indole genioque deficere, ipsimet parentes turpiùs à majoribus suis defecissent, si hi illos, nulla eorum curâ habitâ, ancillis aut servis educandos tradidissent. A te debet filius imbui ut efflorescat, sicut ager *Romanus*, excultus ab Imperatoribus, fructus uberiores proferebat, non quod Imperatoria manus majores vires haberet quam servilis, sed quod illi diligentius, majorique cura incumberent operi quam mancipia.

Agant parentes quod debent. Hoc illis à Deo impositum est munus & onus, ut ipsimet invigilent in liberos, ipsimet illorum curam gerant, ipsimet illos imbuant, ipsimet illos corrigant, ut quid ergo aliqui onus à Deo sibi impositum rejiciunt in humeros servorum, nutricum, vel ancillarum? plus valet oculus parentum ad liberos coercendos, quam verbera aliorum. Videmus parentes in templis orare, laudandum est, sed non debent existimare se non orare quando

do invigilant liberis, si enim hoc esset, non video quare angeli non potius apparuissent *Abrahamo*, vel oranti in montibus, vel contemplanti in agro, quam cum sederet pro foribus tentorii sui: Ait enim Scriptura *Gen. cap. 18. Apparuit ei Dominus sedenti in ostio tabernaculi sui.* E contrario visus est angelus *Zacharie* cum sacrificium offerret in templo.

Quare *Abrahamo* apparet sedenti in domo sua, *Zacharie* vero oranti in templo? nimirum ut testaretur nihil magis laudandum in paterfamilias quam si domui suæ invigilet, sicut in Sacerdote nihil magis probatur, quam si inveniatur in domo Domini, immemor domus suæ. Sacerdos ergo *Zacharias* recreatur ab angelo dum procul abest à domo sua: Paterfamilias vero *Abraham* ab angelis invitatur, non quando sedet in pomario, vel in villa suburbana, vel in consortio, sed quando sedet in ostio domus suæ, ut parentes doceantur ita invigilare per se, & non tantum per alios, domui suæ, ut sciant quinam domo egrediantur, & domum ingrediantur.

Si ergo præfectus ille carceris, sic omnem curam totius domus *Iosepho* reliquit ut ipse nihil profus sciret quid ageretur, nullo modo hoc probo, nec laudo: Non puto tamen tam ignavum, nec imprudentem fuisse, ut, quamvis de commissis *Iosepho* victis non laboraret, *Iosephi* tamen gesta non observaret. Cum enim scribat *Moses* quod *Deus omnia Iosephi opera dirigeret*, non dubito quin præfectus ille propter præclarè gesta *Iosephi*, quem videbat numini charum, ad hoc muneris assumpisse. Præfuerat summa cum laude toti domui *Putipharis* supremi ducis exercitus, an post tantum munus benè obitum, non poterat præesse ergastulo *Pharaonis*? Ideo ergo omnia *Iosepho* tradiderat carceris custos, qui animadvertent, nihil à sancto juvene non sanctè agi.

Quando parentes tales nacti sunt quibus filios committunt, qualis erat *Ioseph*, non improbo si partem curæ in illos conijciant. Sed sæpè contingit ut omnia inquiramus de ancillis ac servis, excepto illo, an timeant Deum: Ergone putas tibi fidum futurum, qui infidus est Deo? quidvis in servo vel ancilla examinatur præter conscientiam, hinc fit, ut litteræ efferantur è domo, & inferantur in domum te incscio, quas oportebat comburi, hinc clandestinæ interdum filiam inter & ancillam, negotiationes, quæ postea magno tuo dolore, erumpent in publicum. Sed *Iosephum* admisisti in domum, non est quod diffidas, ita tamen sicut custos carceris,

qui dicebat *Iosepho*: Tu carceri præeris, sed & ego tibi: Tu vinc̄tos observabis, sed ego te observabo.

DISCVRSVS XI.

Conjiciuntur duo nobiles in carcerem, & Ioseph illis ministrat.

INterea dum *Ioseph* captivorum curam sedulo gereret, accidit, inquit Scriptura, ut peccarent duo Eunuchi, pincerna regis *Aegypti*, & *Pistor*, Domino suo: Iratusque contra eos *Pharao*, misit eos in carcerem, in quo erat vinc̄tus & *Ioseph*: At custos carceris tradidit eos *Ioseph*, qui & ministrabat eis.

Primo, inquit *Moses*: Hi duo peccaverunt: Si quæris quid commiserint? respondeo; peccaverunt. Non hoc, inquires, quæro, sed, quod fuerit illorum flagitium? ait peccaverunt. Una causa ista sufficit apud Magnates, peccaverunt: Aliud nec dici potest, nec quæri: Si secreta magnatum explores, & petas de vinc̄tis, uno verbo omnium illorum acta intelliges: Peccaverunt, & hoc sæpè significat, non peccarunt: Dicuntur ergo hi duo nobiles primo die quo in carcerem coniecti sunt, peccavisse, antequam de illis actum erat in iudicio, aut de ullo crimine in particulari accusati, hoc sat est, peccaverunt: Quid peccaverunt? hocine de illis dicitur, antequam ullus testis accessit? antequam vocati in jus? antequam sit habita quæstio? post iudicium pronuntiari debet delictum, hîc iudicium antecedit, diciturque de miseris ante cognitam causam, peccaverunt: Nullus tam innocens qui sic condemnari non possit,

Sic *Cayphas*, antequam rogaret sententias Sacerdotum, *Christum* reum pronuntiavit: Audistis blasphemiam, inquit, quid adhuc egemus testibus? mox omnium consensu damnatur ad mortem, Sed pergamus.

Dicit *Moses* 2. Iratusque contra eos *Pharao* (nam alter pincernis præerat, alter pistoribus) misit eos in carcerem.

Quare tam iratus? non tantum quia peccaverunt, ut audivimus *Mosen* modo dicentem, sed quia principes erant qui peccaverant, unus enim, inquit *Moses*, erat præfectus pincernarum, alter pistorum, Tanto enim majus delictum erat, quo majores erant qui peccaverant: Peccatum civis apud *Pharaonem*, crimen est, sed crimen Præfectorum, flagitium: Sic Vapor in palude fumus est, in aère est fulgur.

Alios